

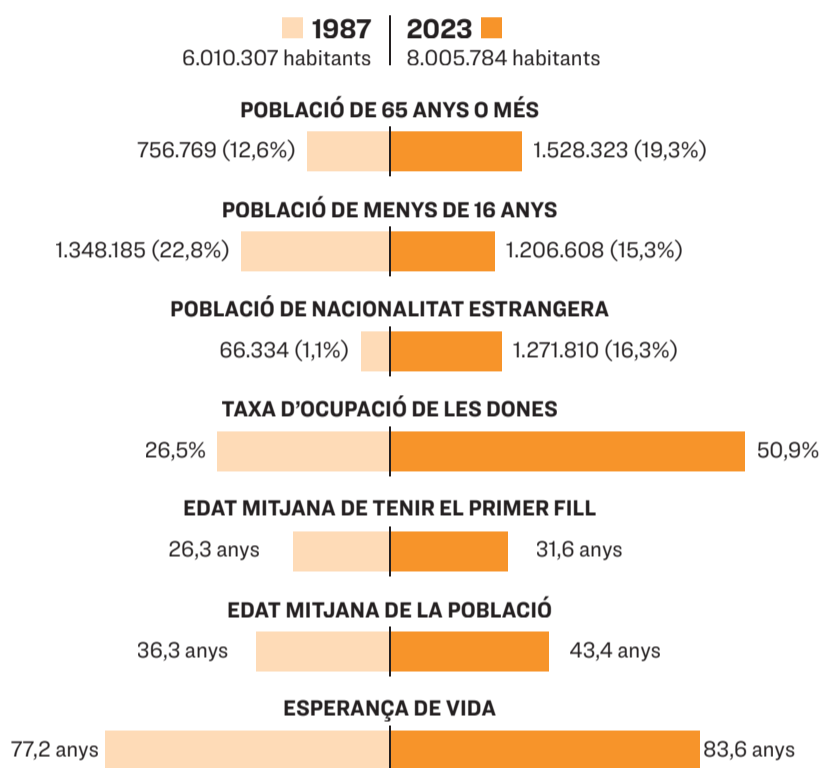
Dossier

LA POBLACIÓ HA CRESCUT UN 32%

Del “Som 6 milions” als 8 milions en 35 anys

Catalunya ha augmentat en dos milions la seva població des del 1988. El creixement superior al 30% es deu sobretot a la immigració, i és un dels més alts de tot Europa, però per sota percentualment de regions com Madrid o Londres i el seu extraradi, així com Irlanda.

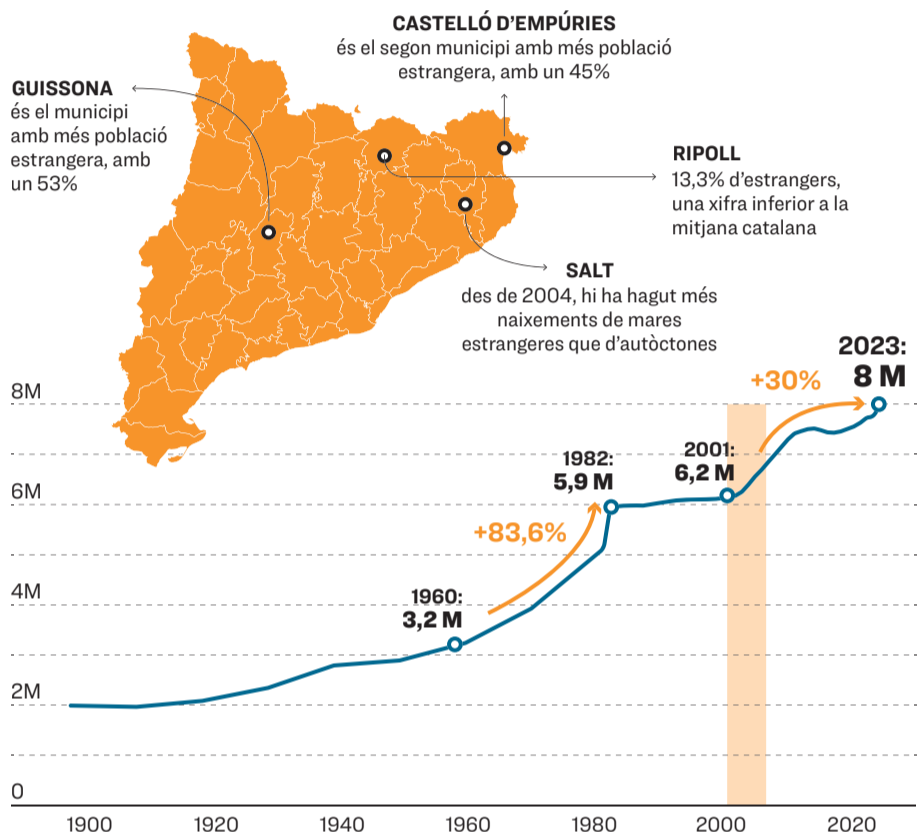
Com érem i com som els catalans

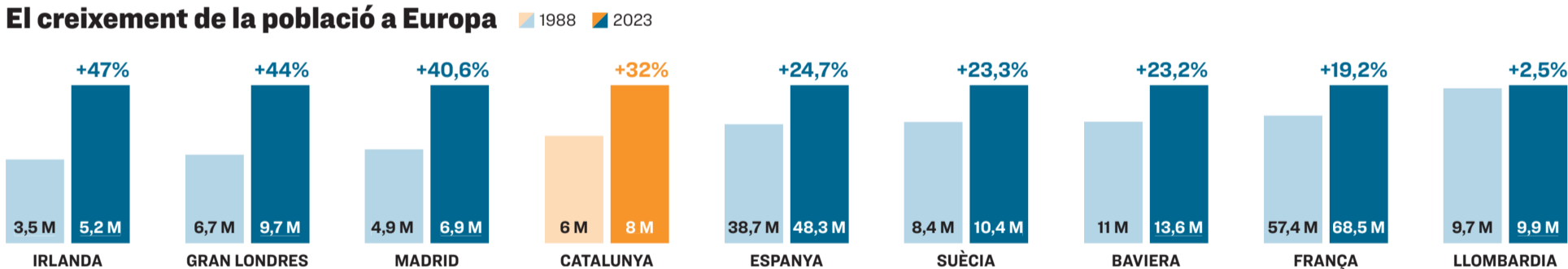
EVOLUCIÓ DE LA IMMIGRACIÓ

No es tracta de l'onada més destacada

El creixement migratori més important es va produir entre el 1960 i el 1980, quan més de dos milions i mig de persones, sobretot del sud d'Espanya, van aterrar a Catalunya. Durant el segle XXI, el flux d'entrada més destacat va ser entre els anys 2001 i 2007, quan cada any arribaven més de 100.000 persones.

El creixement de la població a Europa

DEMOGRAFIA

Radiografia de la immigració

“És necessari parlar d'immigració. No fer-ho seria una irresponsabilitat”, escrivia en aquest mateix diari la investigadora del Cidob Blanca Garcés Mascareñas. Deixar-ho en mans de l'extrema dreta seria un error. Però afrontar aquest debat només amb xifres seria d'un “reduccionisme brutal”, afegia el sociòleg Salvador Cardús. Cal parlar d'immigració perquè és un dels principals reptes que té Catalunya, però s'ha de fer abordant el context d'acollida, si les persones que han arribat tenen capacitat de progressar, si hi ha unes expectati-

La capacitat d'integrar el milió i mig d'estrangers que viuen al país radica en el bon funcionament de l'ascensor social

ALBERT LLIMÓS / BARCELONA

ves reals per millorar. És l'única manera de mantenir la cohesió social, coincideixen a apuntar els experts: que l'ascensor social funcioni. Amb xifres a la mà la immigració és necessària, perquè el mercat laboral català necessita mà d'obra estrangera. I més quan en els últims cinc anys, accentuat pel covid, el creixement natural ha sigut negatiu.

Onada
Des del 2018 més de 270.000 persones han arribat al país

tiu. Hi ha hagut més morts que naixements. Des del 2018 han aterrat prop de 270.000 persones a Catalunya, sobretot des del Marroc (39.156), Colòmbia (30.209), Veneçuela (25.466) i l'Argentina (23.787). Garcés sosté que el creixement econòmic a Catalunya ha anat “sempre supeditat” a aquesta immigració i les administracions, sobre-

tot el govern espanyol, han anat a remolc amb les seves polítiques: els immigrants entren de manera informal, a través del visat de turista, i després es regularitzen en funció de les demandes del mercat laboral.

Qui més creix

Dels 8 milions de catalans que hi ha ara mateix, una cinquena part, més d'1,65 milions, han nascut a l'estranger, gairebé mig milió més, per exemple, dels que han nascut a la resta d'Espanya. És la comunitat autònoma amb més immigració, i percentualment només la superen les Balears i Melilla. Durant l'últim lustre, Catalunya ha crescut més

42%

dels ciutadans de Catalunya entre 20 i 39 anys són estrangers

COMPARATIVA AMB ESPANYA

Catalunya, el territori amb més immigració

Catalunya és la comunitat que més estrangers té, i la que més ha crescut l'últim lustre: hi ha 730.000 persones que van néixer a Amèrica, el doble que europeus (371.000) i africans (356.000) i el triple que asiàtics (192.000). A Madrid, en canvi, hi ha 137.000 africans i 864.000 americans. De ciutadans amb nacionalitat italiana, a Catalunya, n'hi ha 76.000, però en realitat

40.000 d'aquests no són nascuts a Itàlia; tenen la nacionalitat, però sobretot són argentins. Les estadístiques diferencien entre estrangers i nascuts a l'estranger, que inclouen els nacionalitzats. Així, colombians o equatorians són de les comunitats més grans, però baixen molt en els índexs d'estrangers. A Catalunya s'han concedit 315.000 nacionalitats espanyoles en deu anys.

Nascuts a l'estranger

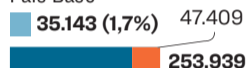
■ 2000 ■ 2022 ■ Variació els últims 5 anys

A ESPANYA

Total Espanya

País Basc

Andalusia

País Valencià

Comunitat de Madrid

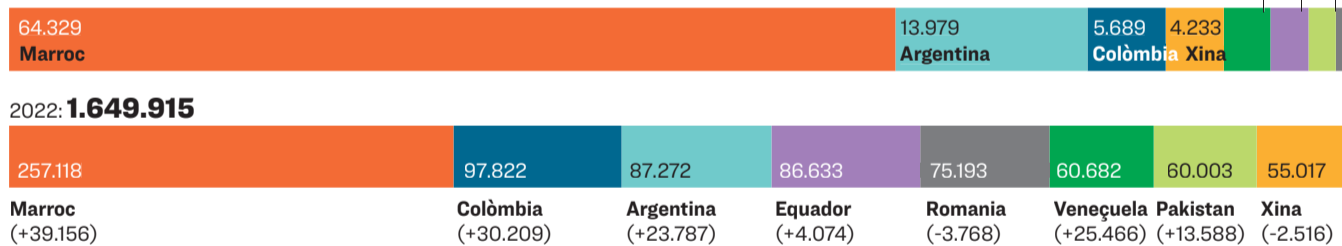

Catalunya

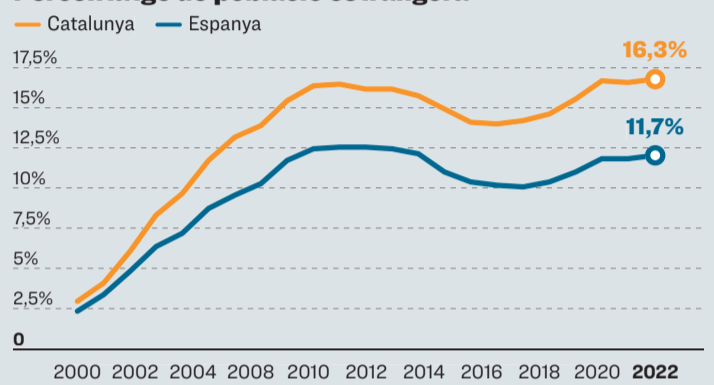

A CATALUNYA Principals nacionalitats. Entre parèntesis, variació dels últims cinc anys

2000: **252.751**

Percentatge de població estrangera

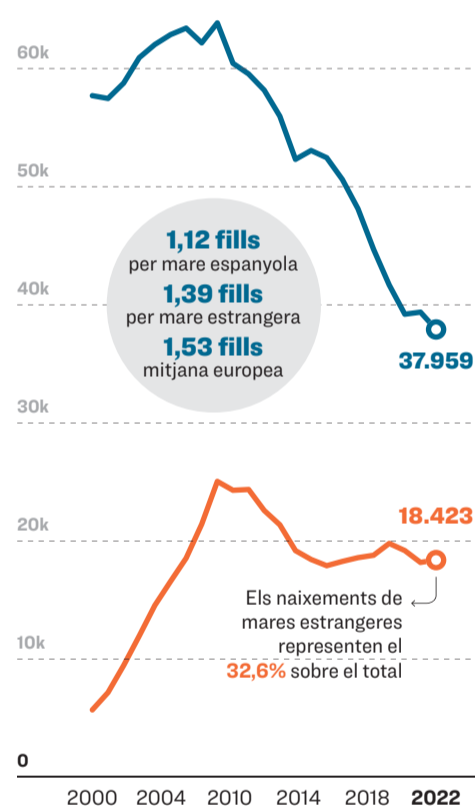
NATALITAT

Un de cada tres naixements és de mare estrangera

Des del 2018, Catalunya té un creixement natural negatiu, és a dir, hi ha més morts que naixements. Les mares autòctones cada vegada tenen menys fills, mentre els naixements de mare estrangera han anat creixent i ara arriben al 32% del total. A Madrid, per la seva banda, és d'un 25%, una xifra estable des de principis de segle.

Naixements per nacionalitat de la mare

A Catalunya ■ Espanyola ■ Estrangera

Fons: INE i Idescat / Gràfics: Elia Kelly

ó a Catalunya

que ningú, però l'augment de població exterior encara està lluny del període 2001-2007, quan van aterrar-hi gairebé un milió de persones. Sobretot des d'Amèrica. Més de 728.000 persones són originàries d'aquest continent, el doble que ciutadans arribats des d'Europa o l'Àfrica. No obstant això, la comunitat més nombrosa és la marroquina, amb prop de 260.000 persones.

Malgrat que el nombre d'estrangers ha crescut, el demògraf Albert Esteve creu que hi ha una qüestió de percepció derivada dels booms demogràfics. L'onada migratòria d'inicis de mil·lenni va coincidir amb generacions "molt àmplies" de perso-

Natalitat
Que els nouvinguts tinguin fills és positiu: és un factor integrador

nes autòctones en edat de tenir fills, perquè eren els *baby boomers* dels seixanta. "Ara la població fèrtil catalana ha baixat, hi ha poca gent autòctona en edat de tenir fills", diu el demògraf. De fet, tot i que el percentatge d'estrangers representa un 16% del total -un 21% si es comptabilitzen els nascuts fora, comptant els nacionalitzats-, un de cada tres naixements avui dia és de mare forana. En tot cas, segons Esteve, "és una bona notícia" que tinguin fills perquè són un "factor integrador importantíssim": a través de l'escola els pares poden tenir al·licients per integrar-se de ple en la societat en la qual creixeran els seus fills.

En realitat, aquesta onada migratòria que ha fet que Catalunya passés dels 6 als 8 milions no és la més gran que ha viscut el país. Entre els anys 60 i 70 el creixement va ser molt superior, es va passar de 3,2 a 5,9 milions: un augment del 83%. Garcés recorda que quan les ciutats i pobles d'arreu del territori -un dels fets distintius és que la immigració no és només urbana- s'omplien de persones provinents d'Andalusia o Extremadura, hi va haver un xoc cultural. "Llavors aquesta gent es veia molt diferent", apunta, i amb el pas del temps aquestes diferències s'han anat minimitzant.

Esteve posa d'exemple els Estats Units, que ja va viure molt abans el que ara passa aquí: "La primera gran onada migratòria va ser d'irlandesos, anglesos... Gent d'Europa que eren com ells". Va sorgir la teoria de l'assimilació: els nouvinguts acaben assimilant la cultura predominant

autòctona i al cap de dues generacions ja no hi ha distincions. Però l'aterratge de gent provinent d'altres zones del món, sobretot Àsia i Amèrica del Sud, amb diferències racials, va posar en dubte aquest model. El mateix que ha passat a Catalunya. "Ara tenim col·lectius molt heterogenis, hi ha diferents maneres d'integrar-se", explica Esteve.

Sectors precaris

Segons les últimes dades de l'INE, menys del 8% dels espanyols estan a l'atur. En canvi, per als extracomunitaris que resideixen a Catalunya la xifra s'eleva fins als 12,3 punts. Els treballadors estrangers estan concentrats en una desena de sectors, i segons diferents estudis de CCOO, ocupen el 35% de les tasques elementals. En canvi, representen el 6,5% de les posicions de tècnic supe-

PASSA A LA PÀGINA SEGÜENT

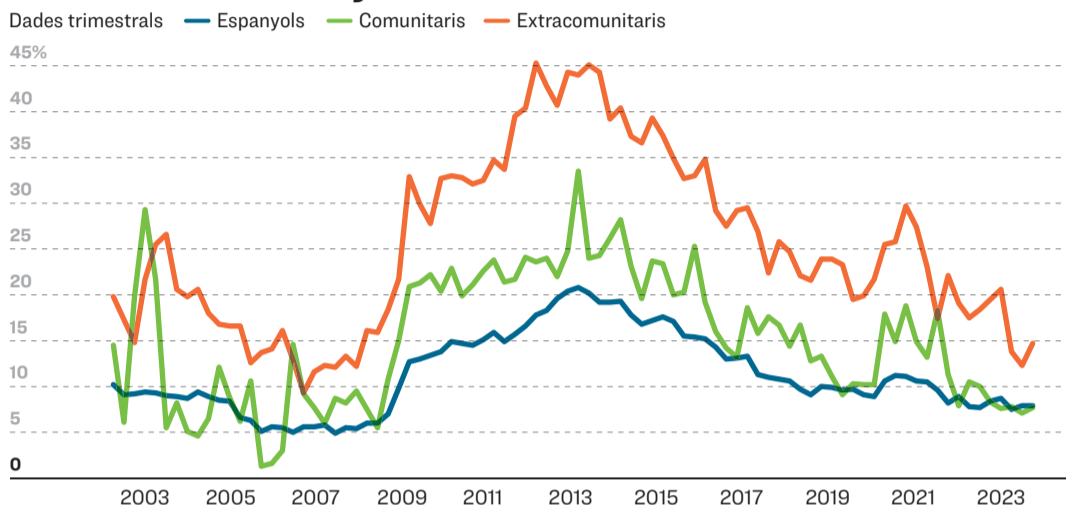
DEMOGRAFIA

DESIGUALTAT

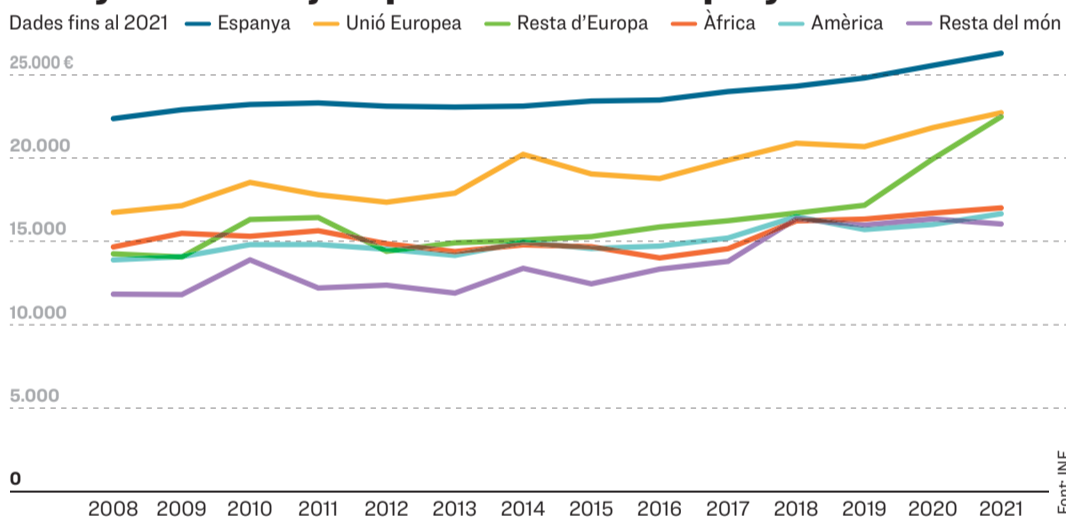
Abocats a la precarietat

Les persones d'origen immigrant continuen ocupant les posicions més precàries del mercat laboral. Es concentren en pocs sectors, com la hostaleria, l'agricultura o la construcció, i són majoritaris, per exemple, al sector de feines de la llar. Guanyen prop de 10.000 euros menys a l'any que un ciutadà espanyol.

Taxa d'atur a Catalunya

Guanyos anuals mitjans per treballador a Espanya

VE DE LA PÀGINA ANTERIOR

rrior -i aquí s'hi compten també els ciutadans europeus.

Segons aquests estudis, més de la meitat de les treballadores de la llar són estrangeres. També representen el 34% dels que es guanyen la vida a l'hostaleria i el 30% dels que viuen del camp. Són dades que demostren que la població nouvinguda encara ocupa la baula més feble del mercat laboral. De fet, durant els anys posteriors a la crisi del 2008 la població activa autòctona es va mantenir força estable, mentre l'estrangera va caure en gairebé 200.000 llocs de treball: de 741.000 a 546.000.

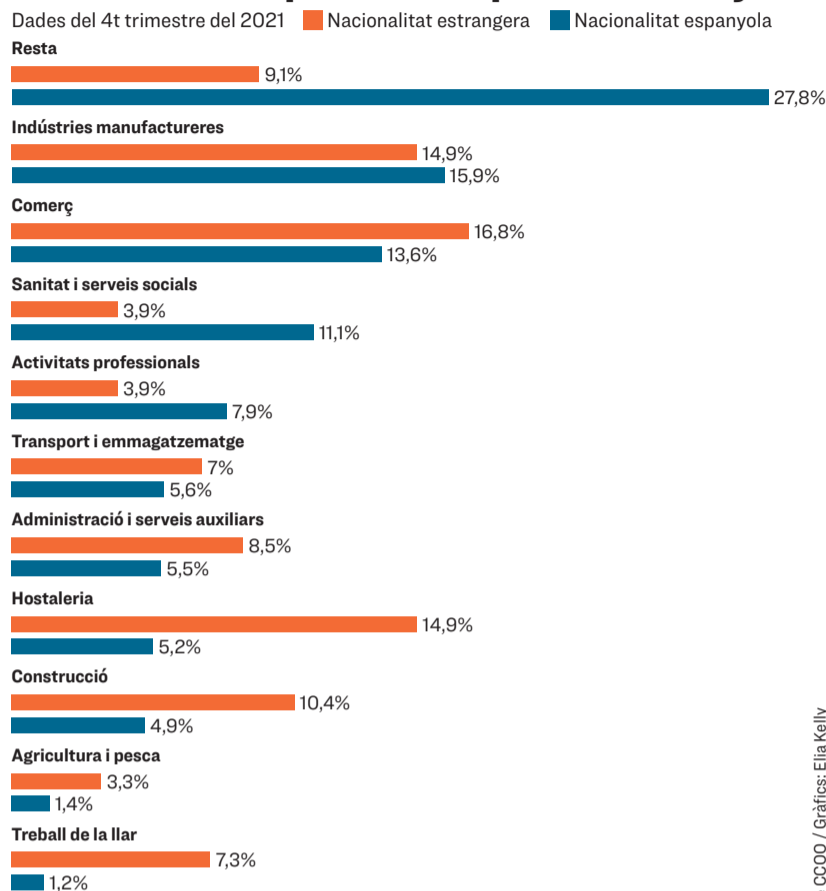
“No hi ha capacitat d'ascens social, és un mercat laboral dual: posicions precàries i els que estan més altament qualificats. Si no hi ha ascens social, falla tot”, resumeix Garcés. “L'immigrant sap que ve a patir, a esforçar-se, però quan els fills ja han nascut aquí, i no se senten reconeguts com a membres de la comunitat, això genera conflictivitat. Ara tenim la segona i tercera generació, i veiem que tenim coses que no funcionen. El gran pro-

blema és la desigualtat”, diu el director del Centre d'Informació de Treballadors Estrangers (CITE) de CCOO, Carles Bertran, que vincula l'ascensor social a la cohesió i recorda com els immigrants espanyols de la segona meitat de segle XX vivien en “bombolles”, ciutats improvisades on pràcticament només vivien ells, però els seus fills “sortien del barri”, s'instal·laven en altres municipis i generaven “mobilitat i mescla social”. Tenien aspiracions, mentre que ara l'onada migratòria del segle XXI n'està excloua i això és “un perill”.

Bertran és poc optimista. “El futur no canviarà gaire”, conclou. El model productiu ha de transformar-se perquè ara requereix “baixos costos laborals” per subsistir. És una “contradicció” que es formin metges i infermeres que acaben marxant al Regne Unit i s'agafin professionals sud-americans per suplir-los. Hi ha un “malbaratament de recursos” -gent que té formació en posicions molt precàries- i un problema “d'expectatives”. Molts estrangers, per tradició, “volien formar la família abans, no fan estudis superiors per

Reptes
L'habitatge i les pensions no contributives són i seran grans problemes

Distribució de la població ocupada a Catalunya

Estrangers ocupats per branca d'activitat

començar a treballar i això els tanca les portes”, diu el director del CITE, que, a més, alerta que els docents molts cops ho accentuen i encaminen els fills d'immigrants a professions “per entrar ràpidament al mercat de treball”.

Reptes de present i futur

Això té una derivada que pot ser un problema a mitjà i llarg termini. Les persones que han cotitzat poc o han treballat sense papers, quan arribin a la jubilació no compliran els criteris per obtenir una pensió. “Serà una sobrecàrrega per al sistema social, per a les pensions no contributives, els costos socials seran molt alts”, diu Bertran, que apunta que el mite dels immigrants que tornen al seu país d'origen quan es fan grans és irreal: no passa tant.

No obstant això, Esteve considera que, mentre hi hagi feina per a tothom, no hi haurà “conflicte”. “El problema sorgeix quan venen a ocupar el nostre lloc de treball, però a Catalunya està bastant assumit que no és així. Els immigrants no s'estan rasant la panxa, venen a treballar. Ocupen els sectors professionals

que la població autòctona no té interès d'omplir”, diu el demògraf. Això sí, la precarietat del mercat laboral on treballen bona part dels nouvinguts té un efecte sobre la resta de la ciutadania. “De cap manera es pot parlar d'un efecte global, perquè el català és un mercat molt segmentat”, explica el catedràtic en economia Josep Oliver. En sectors com el de la informàtica, amb salaris alts i molts expatriats treballant, l'efecte no és negatiu. Tanmateix, en “alguns segments de baix valor afegit hi ha un efecte a la baixa per la competència de la immigració, perquè la mà d'obra immigrant conté el creixement dels salaris o fins i tot els pot abaixar”, argumenta Oliver, sobretot “quan hi ha l'efecte de l'economia submergida”. Els sous baixen, no només per als immigrants.

Una altra problemàtica és l'habitatge. “Europa està famolenca de treballadors en molts sectors. Els demandes, però no tens on col·locar-los, tens una crisi d'habitatge. És una paradoxa. Els treballadors arriben atrets pels mercats laborals, però no hi ha un acompanyament”, lamenta Garcés. —